

TÖRTÉNELEM

EMELT SZINTŰ PRÓBAÉRETTSÉGI VIZSGA

I.

2025. február 15.

Az írásbeli vizsga időtartama: 100 perc

Kérjük, nyomtatott nagybetűvel töltse ki!

Név	
E-mail cím	
Teremszám	
Pontszám	

STUDIUM GENERALE TÖRTÉNELEM SZEKCIÓ

MINDEN 1% SZÁMÍT!

AZ ÉRETTSÉGIBEN IS, AZ ADÓJÁBÓL IS!

Győzd meg a szüleid, hogy ajánlják fel az adójuk 1%-át a Studium Generale Alapítványnak!

Adószámunk: 19669814-1-43

A felajánlásoknak köszönhetően diákok ezreinek segítünk felkészülni az érettségire minden évben!

További információ a honlapunkon:
www.studiumgenerale.hu/ado-1/

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló kipontozott helyet!**

Csak annyi válaszelemet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásakor tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tudatosítsa, hány részfeladatból áll a feladat, és oldja meg az összeset!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!
- Ügyeljen arra, hogy a személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők!

Eredményes munkát kívánunk!

**1. A feladat az ókori vallásokhoz kapcsolódik.
Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!**

a) Rendelje a képeket az általuk ábrázolt valláshoz! Írja a képek betűjelét a táblázat megfelelő mezőjébe! (Elemenként 0,5 pont.)

A)

B)

C)

D)

E)

F)

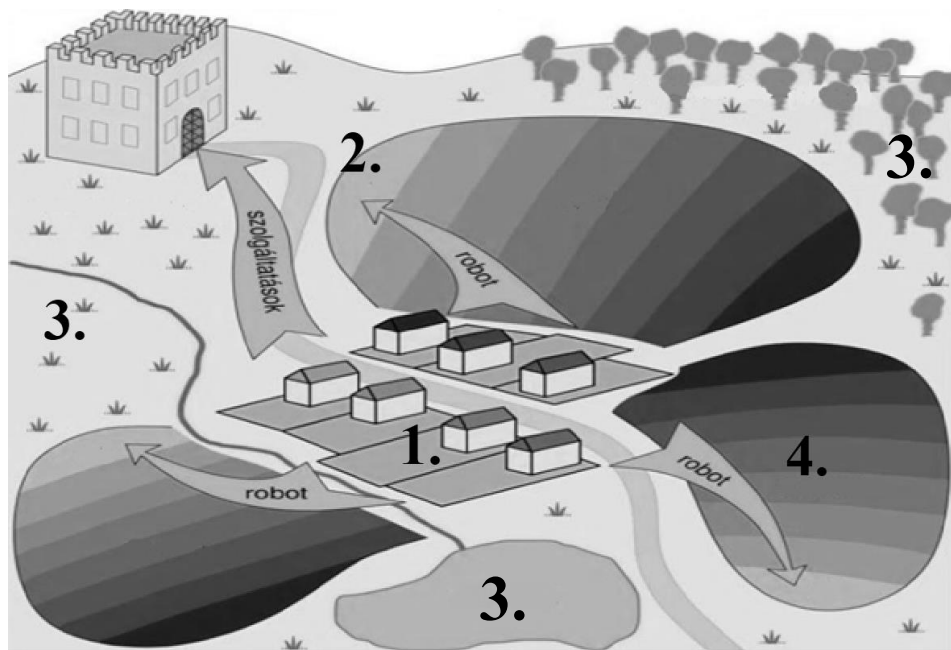
Vallások	Kép betűjele
Buddhizmus	
Brahmanizmus	
Taoizmus	
Konfucianizmus	
Egyiptomi politeizmus	
Görög-római hitvilág	

b) Magyarázza meg, hogy mit jelent a reinkarnáció fogalma! (1 pont)

.....

4 pont	
--------	--

2. Az alábbi feladat a középkori uradalomhoz kapcsolódik.
A forrás és saját ismeretei alapján oldja meg az alábbi feladatot!

Egy fiktív középkori uradalom

a) Nevezze meg az ábrán számokkal jelölt részeit az uradalomnak! (Elemenként 0,5 pont.)

Számozás	Megnevezés
1	
2	
3	
4	

„Ezért ezen oklevél szavaival fogadom, [...] hogy minden tekintetben a ti hasznotokkal munkálom és a nekem nyújtott védelmet szolgálataimmal viszonzni fogom. A dézsmákat pedig ígérem, hogy pénzben, vagy természetben, mint a colonusok szokták, évenként beszállítom. Ha pedig erről megfélekedzném [...], megesküszöm, [...] hogy neked korlátlan hatalmat engedek, hogy engem az említett földekről elűzz, és jogod szerint, mint illik, azokat másnak add.” (8. századi oklevélminta)

b) A forrás alapján és saját ismeretei alapján magyarázza meg, hogy miért volt előnyös a jobbágyok számára a földesúri függés alá kerülniük! (1 pont)

.....

.....

c) Magyarázza meg a forrás és a saját ismeretei alapján, hogy mit jelent a robot! (1 pont)

.....
.....

4 pont	
--------	--

3. A feladat a XIV. századi Magyar Királyság gazdaságával kapcsolatos.

A forrás és ismeretei alapján válaszoljon az alábbi kérdésekre. (Elemenként 1 pont.)

„[...] országunk bármely nemese földjeinek, illetve birtokainak, amelyek területén arany- vagy ezüstbányát találnak, valamely méltányos csere révén a király kezéhez kell jutniuk, mégis [...] az ország Isten által emberi használatra és nyereségre rendelt nagy kincstára a földek mélyén elrejtve marad [...] elrendeljük örökre szólóan [...] a nemesek bármelyikének földjein és birtokán arany-, illetve ezüstbányát fognak találni, s amennyiben nem tagadják le azok létezését és nem tagadják meg a feltárásukat, akkor ugyanők örökre élvezzék örvendezve azon földjeik változatlan birtoklását, amelyeken ezek az arany- és ezüstbányák találhatóak, sőt a földjükön talált arany-, illetve ezüstbányákból származó, a bányászok szokása szerint befolyó királyi jövedelmek harmadrészét is kapják meg teljességgel örök időkre.” (I. Károly oklevele, 1327)

a) A forrás és ismeretei alapján karikázza be a helyes válasz betűjelét!

I. Károly uralkodása alatt a királyi kincstár bevételeinek nagy része...

1. regáléjövedelmekből származott.
2. a banderiális hadseregek fenntartására lett szánva.
3. a nagy mennyiségű királyi földbirtokállományból származott.

A bányabér reform bevezetését megelőzően, ha egy nemes vagy egyházi személy birtokán nemesfém lelőhelyet találtak ...

1. a király elkobozta a bányát tartalmazó földeket és nem adott a birtokosnak semmilyen kompenzációt.
2. a birtokosok megtarthatták a földjüket, amennyiben kifizették a bánya bevételeinek 2/3-át az uralkodónak.
3. a király és a birtokos között földcserét hajtottak végre.

A bányabér reform bevezetését követően...

1. Magyarország Európa egyik legnagyobb nemesfémexportőrévé vált.
2. a birtokosok megtarthatták a földjeiken létesített bányák bevételeinek 2/3-át.
3. a bányát tartalmazó birtok a király tulajdonába került.

„[...] mivel azt akarjuk, hogy [...] ezen mostani pénzünk egész országunkban változatlanul állandó forgalomban maradjon, és azt elárassza, s hogy kamaráink tavalyi, tavalyelőtti és a négy évvel ezelőtt kibocsátott dénárjai ugyanezen újakkal együtt, egyidejűleg legyenek forgalomban, s azokat emezekkel egyformán fogadják el" (I. Károly 1342. évi dekrétumából)

b) Fogalmazza meg a forrás és saját ismeretei alapján, hogy milyen következménnyel járt az értékálló aranyforint bevezetése a királyi kincstár jövedelmeire nézve!

4 pont	
--------	--

4. Az alábbi feladat a felvilágosodás eszmerendszerével kapcsolatos.

Állapítsa meg a források és ismeretei segítségével, melyik felvilágosult gondolkodóra igazak az állítások! Tegyen X jelet a megfelelő mezőbe! Egy sorban csak egy X jel szerepelhet. (Elemenként 0,5 pont.)

„Ha a törvényhozó hatalom a végrehajtó hatalommal ugyanabban a személyben vagy ugyanabban a hatósági testületben egyesül, nincsen szabadság, [...] Akkor sincsen szabadság, ha a bírói hatalom nincsen elválasztva a törvényhozó, valamint a végrehajtó hatalomtól. Ha a bírói hatalom a törvényhozói hatalomhoz kapcsolódik, az állampolgárok élete és vagyona feletti hatalom önkényes lenne, mert a bíró törvényhozó is volna. Ha a bírói hatalom a végrehajtó hatalomhoz lenne kapcsolva, a bírónak elnyomó hatalma lenne. [...]” (Montesquieu: *A törvények szelleméről*, 1748)

„Minden személy, valamennyi képességével együtt, az általános akarat legfőbb irányítása alatt egyesül, és mindenkit testületileg az összesség elkülöníthetetlen részévé fogadunk. A népképviselők tehát nem a nép képviselői és nem is lehetnek azok, csupán megbízottai a népnek: soha nem dönthetnek végérvényesen. Minden törvény semmis, ha a nép személyesen nem hagyja jóvá, az ilyen törvény nem törvény. [...]” (Rousseau: *A társadalmi szerződésről*, 1762)

Állítás	Montesquieu	Rousseau	Mindkettő	Egyik sem
a) Az angol felvilágosodás jelentős gondolkodója volt.				
b) Az emberi szabadságjogok és az államhatalom korlátozásának fontosságát hangsúlyozta.				
c) Az ideális államban a hatalmat kizárólag a nép közvetlenül gyakorolja, államszervezetek nélkül.				
d) Nem utasítja el a cenzusos választási rendszert.				
e) A magántulajdon létezését a társadalmi problémák egyik eredeteként kezelte.				

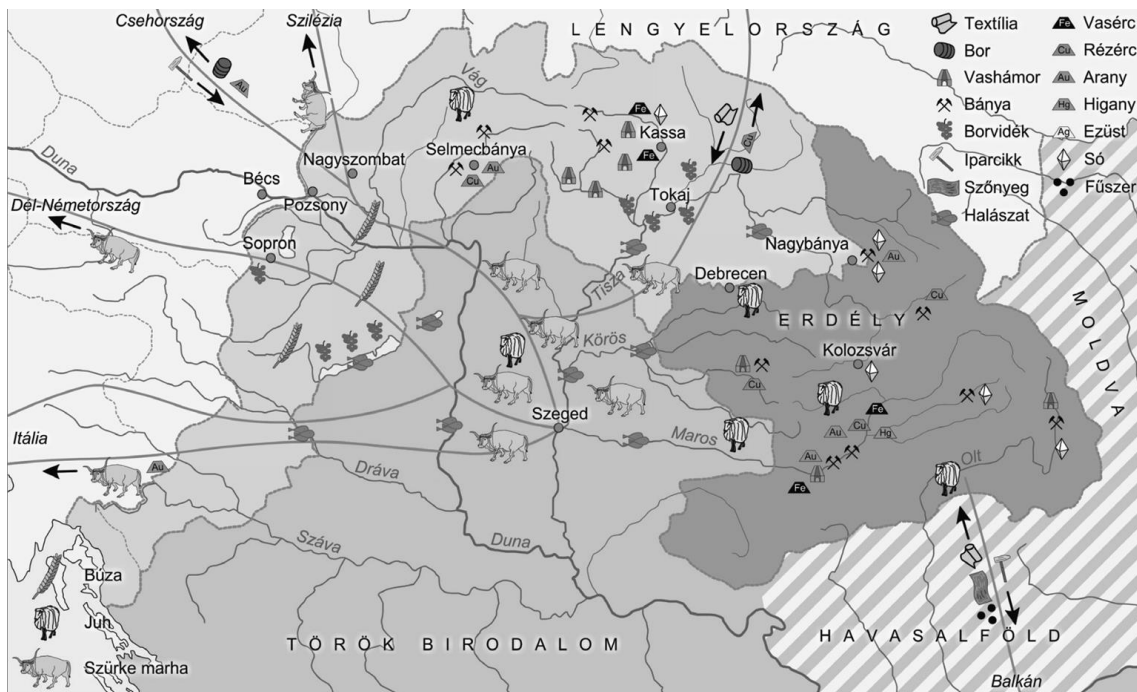
<p>f) A három hatalmi ág teljes szétválasztását látja szükségesnek a zarnokság elkerülése érdekében.</p>				
---	--	--	--	--

g) Nevezze meg azt a felvilágosodás korát megelőző csillagászt, akinek a nevéhez kötjük a napközpontú világgépet! (1 pont)

.....

4 pont	
--------	--

5. A feladat a három részre szakadt Magyarország gazdaságával kapcsolatos. Válaszoljon a kérdésekre a forrás és ismeretei segítségével!

Magyarország gazdasága a XVI–XVII. században

a) Nevezze meg a korszak legfőbb exportcikkét és azon társadalmi csoportot, melynek munkája szorosan összefűződött ezen cikk transzportálásával! (Elemenként 0,5 pont.)

.....

b) Fogalmazza meg röviden, hogy a korabeli Királyi Magyarország kereskedelmi partnerei milyen technikai ok miatt korlátozódtak a térképen megjelölt területekre! (1 pont)

.....

.....

c) Karikázza be annak a két állításnak a sorszámát, amelyek NEM jellemezték a korszak gazdaságát! (Elemenként 0,5 pont.)

1. A szerémségi borvidék magas alkoholtartalmú borai kiemelkedő szerepet töltek be az exportált árucikkek közt.
2. A nagy földrajzi felfedezések által előidézett árrobbanás kedvezően érintette a korabeli magyar gazdaságot.
3. A XVII. században az ország területén zajló hadakozások okán visszaesett a kivitel mennyisége.
4. A kontinentális munkamegosztásba való becsatlakozás pozitívan érintette a mezőgazdaságot, azaz agrár dekonjunktúra volt jelen.
5. A pozitív kereskedelmi mérleg elősegítette a korabeli céhes ipar konzerválódását az elkövetkező évszázadokra.

3 pont	
--------	--

**6. A feladat a XIX. századi gyarmatosítással kapcsolatos.
Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!**

a) Karikázza be az egyetlen HAMIS válasz sorszámát! (0,5 pont)

1. Az ipari forradalommal megnőtt az európai nagyhatalmak erőforrásigénye, amely ösztönzőként szolgált a gyarmatosítás újabb hullámának.
2. Afrika felosztásában a már jelentős gyarmatbirodalommal rendelkező európai országok, mint Nagy-Britannia és Németország, mellett más feltörekvő hatalmak is részt vettek.
3. A XIX. századi gyarmatosításnak ideológiai alapja is volt, amelyet erősítette a században jelentős eszmévé váló nacionalizmus.

b) Melyik jelentős nagyhatalom nem vett részt Afrika felosztásában, a globális befolyása növelése mellett? (0,5 pont)

.....

A) „1849 óta szüntelenül tanulmányozok egy kérdést, amely már 1832 óta foglalkoztat. [...] Az említett terv egy csatorna átvágása a Szuezi-földszoroson. Ezt a gondolatot a legkorábbi történelmi idők óta fontolóra vették, és éppen ezért tartják megvalósíthatatlannak.” (*Ferdinand de Lesseps, a Szuezi-csatorna Társaság alapítóelnöke*)

c) Fejtse ki, milyen kereskedelmi jelentőséggel járt a Szuezi-csatorna megépítése! (1 pont)

.....
.....

B) „Tisztázzuk mindenekelőtt Szudán újbóli meghódításának nemzetközi szempontjait. A lényeges kérdéseket illetően megszűntek a viták Anglia és Franciaország között a Felső-Nílus völgyével kapcsolatban, egy Londonban 1899. március 21-én [...] aláírt megegyezés szerint. A nyilatkozat [...] Lényege, hogy a Nílus egész csatornarendszerét Anglia és Egyiptom részére biztosítja és kiköti, hogy Franciaország ezen hatalmakkal szemben szabad kezet kap Észak-Afrikának a Nílustól nyugatra fekvő, európaiak által még el nem foglalt egyéb részein. Egy fél világésznyi terület ilyen elképesztő megosztása két európai ország között aligha válthatja ki a többi ország lelkesedését. [...]” (*Részlet Winston S. Churchill: A folyami háború című könyvéből, 1899*)

d) Karikázza be az egyetlen HAMIS válasz sorszámát! (0,5 pont)

1. Nagy-Britannia lemondott Afrika nyugatról keletre történő gyarmatosításának tervéről Franciaország javára, cserébe megszerezték a Nílus teljes terjedelmét.
2. A francia-brit szudáni megegyezés után kezdett el közeledni egymáshoz a két ország, megalapozva ezzel az Entente cordiale megkötését.
3. A franciák a németek iránt érzett revans miatt nem kívántak a britekkel is konfliktusba kerülni, a megegyezésre törekedtek.

e) Nevezze meg, hol történt a B) betűjelű forrásrészletben leírt incidens! (0,5 pont)

.....

f) Fejtse ki, miért volt fontos Nagy-Britanniának Szudán megszerzése! (1 pont)

.....

4 pont	
--------	--

7. A feladat a politikai eszmék és a pártrendszer alakulásához kapcsolódik a dualizmus kori Magyarországon.

Oldja meg a feladatot a források és ismeretei segítségével! (komplex tesztfeladat)

A) „A balközép kör tagjai [...] mindannyian azon nézetből indultak ki, hogy Magyarország semmi más nemzetnek vagy országnak alá nem vetett, szabad és független ország, azt tekintették [...] közjogi szempontból a párt mindenekelőtti feladatának, hogy az minden alkotmányos eszközzel odahasson, hogy mindazon törvények, melyek hazánk említett függetlenségével ellentétben állnak, megszüntessenek; megszüntessék ennek folytán a delegáció intézménye és a közös minisztérium; azon törvényes intézkedések pedig, melyek biztosításunkra szükségesek, létesíttessenek; a magyar hadsereg, pénz- és kereskedelmi ügyeink függetlensége; hazánk törvényes függetlenségének diplomáciai elismertetése.” (*A balközép programjából, az ún. bihari pontokból, 1868*)

a) Állapítsa meg az A) jelű forrás és saját ismeretei segítségével az alábbi állításokról, hogy igazak-e vagy hamisak! Tegyen X-et a táblázat megfelelő mezőjébe! (Elemenként 0,5 pont.)

Állítás	Igaz	Hamis
A Balközép Párt el szeretne volna törölni a Monarchia közös ügyeit, azonban nem szeretett volna függetlenedni Ausztriától.		
A Deák Ferenc által vezetett Országos 48-as Párt volt a Balközép Párt fő ideológiai ellenfele a kiegyezést követően.		
A Balközép Párt támogatta a Monarchia közös hadseregszervezését.		
A Balközép Párt tagjai a korábbi Határozati Pártból váltak ki.		

B)

A feltartóztatott automobil

„A feltartóztatott automobil”
(Szélvédő felirata: „Véderő javaslat”
Sziklák felirata: „Obstrukció”)

b) Definiálja röviden a B) jelű forrásban, a sziklákról leolvasható jelenséget! (1 pont)

.....

c) Fejtse ki, miért volt ez a jelenség a századfordulón az egyik központi kérdésköre a politikai közéletnek! (1 pont)

.....

.....

d) Nevezze meg melyik eseményhez, valamint mely korabeli politikushoz kötjük ezen jelenség végét! (Elemenként 0,5 pont.)

.....

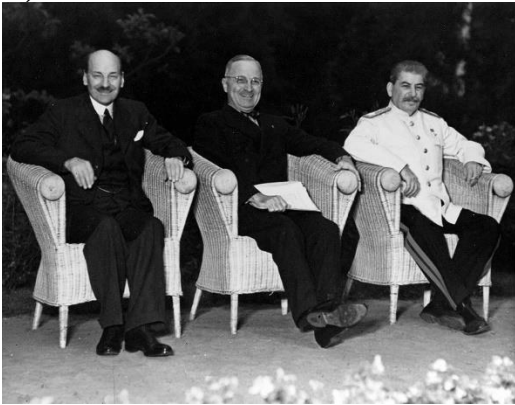
e) **Húzza alá a szövegben azon szavakat, amelyek igazá teszik a mondatokat!** (Elemenként 0,5 pont.)

A magyar belpolitikai események következő állomása az 1905-ös választások voltak, ahol a(z) **Szabadelvű Párt / ellenzéki pártokból álló koalíció** győzedelmeskedett, ami **a boldog békeidők folytatódását / egy belpolitikai válság kialakulását** hozta magával. A választásokon többséget szerző párt **nem került kinevezésre / teljeskörű támogatást szerzett** Ferencz Józseftől. Ennek eredményeképp került végül kinevezésre **Wekerle Sándor / Tisza Kálmán**, aki ezután 1906 és 1910 között volt miniszterelnök.

7 pont	
--------	--

8. A feladat a szövetségesek második világháborús együttműködésével kapcsolatos. Oldja meg a feladatot a források és ismeretei segítségével!

A)

Egy szövetséges diplomáciai konferencia résztvevői (Attlee, Truman, Sztálin).

B)

Egy szövetséges diplomáciai konferencia résztvevői (a „három nagy”).

C) „Az elfogadott terv értelmében a három nagyhatalom fegyveres erői külön-külön övezetet szállnak meg Németországban. [...] Megegyezés jött létre az iránt is, hogy a három nagyhatalom felkéri Franciaországot, hogy [...] vállalja egy övezet megszállását [...]. A francia övezet határát a négy érdekelt kormány fogja megállapítani.” (Részlet egy szövetséges konferencia anyagából)

D) „Tudomásul vették, hogy az Overlord hadműveletet [a második front] 1944 májusában indítják meg, egy észak-franciaországi hadművelettel kapcsolatban. Utóbbi hadműveletet olyan erőkkel hajtják végre, amint azt a rendelkezésre álló partraszállási eszközök lehetővé teszik. A konferencián továbbá tudomásul vették Sztálin marsall nyilatkozatát, hogy a szovjet haderők ugyanezen időpont körül támadást indítanak abból a célból, hogy megakadályozzák a német haderők átszállítását a keleti frontról a nyugati frontra.” (Részlet egy szövetséges konferencia anyagából)

E) „Az értekezlet a németek Lengyelországból, Csehszlovákiából és Magyarországról való áttelepítésére vonatkozóan a következő határozatot hozta:

A három kormány minden vonatkozásban megvizsgálva a kérdést elismeri, hogy a Lengyelországban, Csehszlovákiában és Magyarországon maradt német lakosságnak vagy egy részének Németországba történő áttelepítésére vonatkozó intézkedéseket kell fogantatosítani.”
(Részlet egy szövetséges konferencia anyagából)

a) Írja be a források betűjeleit a táblázat megfelelő helyeire! Egy betűjel több mezőbe is kerülhet. (Elemenként 0,5 pont.)

Teheráni konferencia	
Jaltai konferencia	
Potsdami konferencia	

b) Milyen elvre hivatkozva telepítették ki a németeket? Nevezze meg szakkifejezéssel! (0,5 pont)

.....

c) Melyik évben valósult meg a teheráni konferencia? (0,5 pont)

.....

4 pont	
--------	--

9. Az alábbi feladat a két világháború közötti Magyarország gazdaságához kapcsolódik. A forrás és saját ismeretei alapján oldja meg az alábbi feladatot! (Elemenként 1 pont.)

	1913*	1921	1924	1929	1933	1938
Textilipar	100%	70%	121%	315%	358%	420%
Bőripar	100%	82%	86%	132%	130%	201%
Élelmiszeripar	100%	70%	69%	95%	61%	83%
Liszttermelés	100%	51%	82%	95%	75%	91%
A liszttermelésből kivitel	47%	23%	28%	26%	6%	4%
Vas- és fémipar	100%	66%	50%	82%	45%	109%
Gépipar	100%	44%	36%	83%	33%	91%
Vegyipar	100%	52%	62%	108%	103%	160%
Villamosenergia-termelés	–	100%	130%	254%	264%	402%

A magyar ipar fejlődése ágazatonként 1913 és 1938 között

a) Magyarázza meg milyen hatással volt a trianoni békeszerződés a magyar élelmiszerexportra!

.....

b) A forrás és saját ismeretei alapján magyarázza meg hogyan változott a magyar ipar szerkezete a két világháború között!

.....

c) Magyarázza meg, hogy mit nevezünk gazdasági húzóágazatnak!

.....

Év	Import	Export	Külföldi tőke
1928	1211,4	826,0	443
1929	1063,7	1038,5	195
1930	823,4	911,7	185
1931	539,4	570,4	181
1932	328,5	344,5	0
1933	312,6	391,3	0

A magyar külkereskedelem árubehozatalának és -kivitelének értéke, valamint a külföldről érkező hitelek nagysága

d) Hogyan nevezzük azt a világszintű jelenséget, amely véget vetett a magyar gazdasági növekedésnek a 30-as évek elején?

.....

e) A saját ismeretei alapján magyarázza meg, hogy mi lehetett az oka annak, hogy a magyar export mennyisége 1932-ről 1933-ra növekedett!

.....

5 pont	
--------	--

**10. A feladat a kommunista Kína történelmével kapcsolatos.
Oldja meg a feladatokat ismeretei segítségével!**

a) Töltse ki a táblázatot ismeretei segítségével! Tegyen X jelet a táblázat megfelelő oszlopába!
(Elemenként 0,5 pont.)

Állítás	Igaz	Hamis
A Kínai Kommunista Párt 1921-ben alakult meg Mao Ce-tung vezetésével, moszkvai támogatással.		
A kínai polgárháború a Csang Kaj-sek által vezetett Kuomintang és a Mao Ce-tung által vezetett nemzeti erők között zajlott.		
A KKP harcát a kínai társadalom túlnyomó többségét alkotó parasztságra alapozta, ezért földet ígértek a parasztoknak.		
A polgárháború során a Kuomintang erői Tajvanra szorultak vissza, így a kommunisták 1949-ben kikiáltották a Kínai Népköztársaságot.		
Az 1958-ban meghirdetett „nagy ugrás” időszakának köszönhetően Kínában rohamosan megnövekedett az életszínvonal.		
A kulturális forradalom alapját a maoizmus képezte, amely a kínai társadalom „burzsoá befolyásoktól” való megtisztítására törekedett.		

„Most a szovjet revizionisták támadnak minket, [...] azt állítva, hogy a mi pártunk már nem a proletariátusé, és „kispolgári pártnak” neveznek minket, [...] szerintük ez egy katonai-bürokratikus rendszer. [...] Bármit akarnak mondani, hadd mondják. De van egy jellegzetesség abban, amit mondanak, mégpedig az, hogy soha nem szidnak minket, mint burzsoá pártot. „Kispolgári pártnak” bélyegeznek minket. Mi a magunk részéről az övékét burzsoá diktatúrának nevezzük. Ők a burzsoá diktatúrát állítják vissza.” (Mao Ce-tung beszéde a KKP IX. Központi Bizottságának ülésén)

b) Fejtse ki a forrás és ismeretei segítségével, milyen módon kapcsolódik egymáshoz Kína ideológiai eltávolodása a Szovjetuniótól és a kulturális forradalom jelensége! (1 pont.)

.....

4 pont	
--------	--

11. A feladat a Kádár-korszak társadalmához kapcsolódik.

Állapítsa meg, melyik állítás melyik karikatúrára igaz! Írja a karikatúrák betűjelét a táblázat megfelelő mezőjébe! Egy mezőbe egy betűjelet írjon! Egy betűjel többször is szerepelhet. Egy betűjel kimarad. (Elemenként 0,5 pont.)

A)

„Politika? Kultúra? Csinálják csak a ráérősek, akiknek nincs telkük!”

B)

„Tetszik tudni ebben a negyedévben csak a lyukakat gyártják!...”

C)

Májusfa (Ludas Matyi, 1969)

D)

„Te jó isten, hol is vagyok én minden csütörtök este másodállásban?”

E)

„Aczél, a kígyóbűvölő”
A kígyóra írva: „Magyar film”

F)

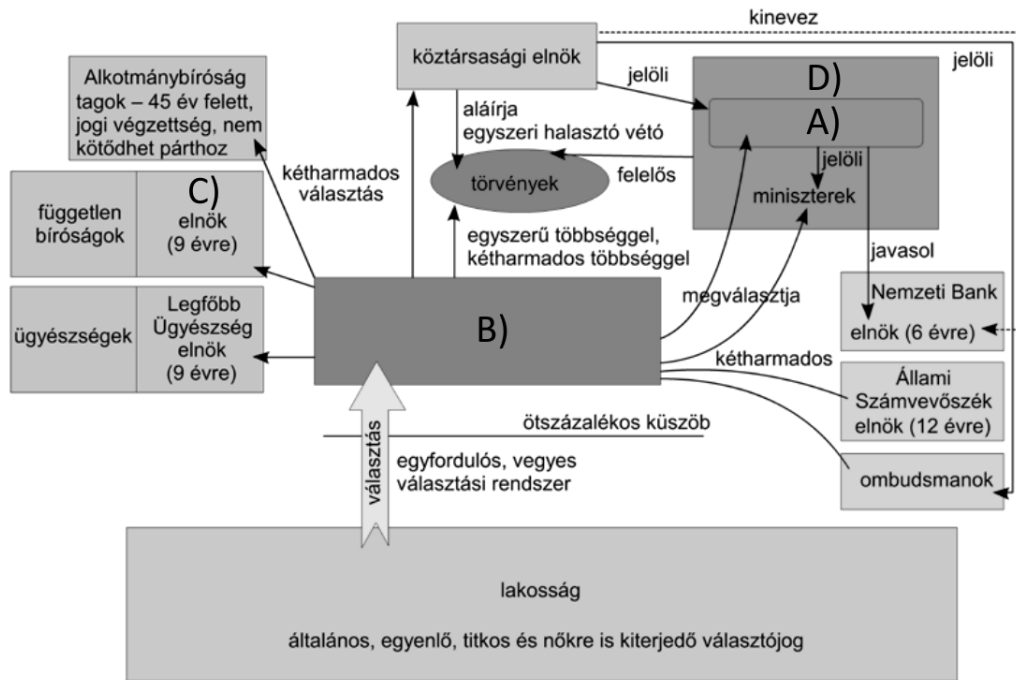

„Lázasan épül a kooperáció városa.
Jobboldalt már áll a három- és négyemeletes házak utcasora.”

Állítás	A kép(ek) betűjele(i)	
a) A rendszer végnapjait testesíti meg a kép.		
b) Bevezetése nagyban segítette a pártállam akaratának érvényesítését és az azzal való megbékélést.		
c) Megjelenik rajta a rendszer gazdasági vakfoltja.		
d) A karikatúrán látható a rendszer hozzáállása a művészethez.		
e) A korszakban újdonságszerűen hatott a megjelenése, de hosszútávon negatívan érintette a lakosság mentális egészségét.		

4 pont

12. Az alábbi feladat a mai magyar állam működésével kapcsolatos. A források és saját ismeretei alapján oldja meg az alábbi feladatot!

Magyarország politikai intézményrendszere

a) Nevezze meg a táblázatban betűvel jelzett elemeket! (Elemenként 0,5 pont.)

Betűjel	Megnevezés
A)	
B)	
C)	
D)	

b) Fogalmazza meg, hogy mit jelent a közvetett demokrácia fogalma! (1 pont)

.....

.....

3 pont	
--------	--

		maximális pontszám	elért pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok	1. Ókori vallások	4	
	2. Középkori uradalom	4	
	3. Anjou-kori gazdaságpolitika	4	
	4. Felvilágosodás eszmerendszere	4	
	5. Három részre szakadt Magyarország gazdasága	3	
	6. XIX. századi gyarmatosítás	4	
	7. Dualizmus kori politika	7	
	8. Második világháborút lezáró békekonferenciák	4	
	9. Magyarország gazdasága a két világháború között	5	
	10. Kommunista Kína	4	
	11. Kádár-korszak társadalma	4	
	12. Mai modern Magyarország intézményrendszere	3	
	Összesen		50
I. Elért pontszám egész számra kerekítve			

Javító tanár

Dátum:

TÖRTÉNELEM

EMELT SZINTŰ PRÓBAÉRETTSÉGI VIZSGA

II.

2025. február 15.

Az írásbeli vizsga időtartama: 140 perc

Kérjük, nyomtatott nagybetűvel töltsé ki!

Név	
E-mail cím	
Teremszám	
Pontszám	

STUDIUM GENERALE TÖRTÉNELEM SZEKCIÓ

ExxonMobil

Diákok
éveA Te utad

MINDEN 1% SZÁMÍT!

AZ ÉRETTSÉGIBEN IS, AZ ADÓJÁBÓL IS!

Győzd meg a szüleid, hogy ajánlják fel az adójuk 1%-át a Studium Generale Alapítványnak!

Adószámunk: 19669814-1-43

A felajánlásoknak köszönhetően diákok ezreinek segítünk felkészülni az érettségire minden évben!

További információ a honlapunkon: www.studiumgenerale.hu/ado-1/

Olvassa el figyelmesen!

A következő feladatok közül összesen **hármat** kell kidolgoznia.

Az alábbi szabályok alapján kell választania:

Kidolgozandó:

egy az egyetemes történelemre vonatkozó **rövid** feladat,
egy a magyar történelemre vonatkozó **hosszú** feladat, **egy**
komplex feladat.

A rövid egyetemes és a hosszú magyar feladat **más korszakra** – az egyik az 1849-ig tartó, a másik az 1849 utáni korszakra – vonatkozzon!

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Korszak	Sorszám	Feladat	A feladat típusa
Egyetemes történelem	1849-ig	13.	Földrajzi felfedezések gazdasági hatásai	rövid
	1849 után	14.	Koreai háború	rövid
Magyar történelem	1849-ig	15.	Törökellenes küzdelmek	hosszú
	1849 után	16.	Dualizmus kori nemzetiségi politika	hosszú
Komplex	-	17.	Magyar-Habsburg közjogi viszony	korszakokon átívelő
	-	18.	XX. századi magyarországi kommunista hatalomátvételek	összehasonlító

A feladatok tanulmányozása után **karikázza be a választott feladatok sorszámát!**

A következő táblázatban feltüntettük a négy választási lehetőséget. **Jelölje X-szel a választását a megfelelő sorban! Csak az egyik lehetőséget jelölje!**

A választott feladatok sorszáma	Választásának jelölése X jellel
13., 16. és 17.	
13., 16. és 18.	
14., 15. és 17.	
14., 15. és 18.	

A feladatok közül **csak a választott hármat dolgozza ki!** Válaszait az azonos típusú feladatokat követő pontozott vonalakra írja!

A válaszok elkészítése során **fogalmazvány** (piszkozat) készíthető.

A feladatok után az értékelési szempontok szerepelnek, az elért pontszámokat a javító tanár állapítja meg.

13. A következő feladat a földrajzi felfedezésekkel kapcsolatos. (rövid)**Mutassa be a források és ismeretei segítségével a földrajzi felfedezések gazdasági hatásait!***A Hanza-útvonal a XV-XVII. században*

„A 16. századi európai gazdasági fellendülés, a kereskedelem és ipar súlypontja nem egészen ugyanoda esett most, mint a korábbi századokban. Már a középkor derekától Európa legnépesebb és legiparosodottabb térsége az Észak-Itáliát és Németalföldet összekötő széles sáv volt. Míg azonban a 15. századig ennek a déli része (Itália) járt az élen, most már az északi, Németalföld, és a sáv új "meghosszabbítása", Anglia. [...] Az angol textilipar a 14-15. század folyamán nagyot fejlődött. Ezeken az alapokon Anglia a XVI. század folyamán látványosan Európa élére tört. [...] Ígéretes fejlődésnek indult a nehézipar is, a szénbányászat és vaskohászat.” (Összefoglaló az európai gazdasági változásokról a XV-XVI. században)

14. A feladat a koreai háborúval kapcsolatos. (rövid)**Mutassa be a források és ismeretei segítségével a koreai háború kirobbanásának okait, kontextusát és lezárásának részleteit! Válaszában a koreai konfliktus és a kétpólusú világ közötti összefüggésekre is térjen ki!**

„Délien 1948 májusában választásokat rendeztek, majd augusztusban megalakult a Koreai Köztársaság, válaszul szeptemberben északon – választások nélkül – kikiáltották a Koreai Népi Demokratikus Köztársaságot. [...] mindkét fél magát tartotta Korea legitim képviselőjének, az ENSZ viszont csak a Koreai Köztársaságot ismerte el.” (Részlet egy kortárs történész cikkéből)

„Mao Ce-tung ekkor indította el 300 ezer fős „önkéntes” haderejét, visszatolva az ENSZ-erőket a félsziget belsejébe. Pár hónap elteltével a háborús felek ugyanott álltak, ahol a háború kezdetén, 1951 áprilisára a 38. szélességi fok mentén állóháború alakult ki.” (Korabeli forrás)

A választott rövid, az egyetemes történelemre vonatkozó feladat sorszám:

A feladat kidolgozása:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok		Elérhető	Elért
		Pont	
Feladatmegértés		2	
Tájékozódás térben és időben	T	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1	2	
	K2	2	
Ismeretszerzés, a források használata	F1	3	
	F2	3	
Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek	E1	3	
	E2	3	
Összpontszám		20	
		Osztószám. 2	
Vizsgapont		10	

15. A feladat a törökellenes küzdelmekhez kapcsolódik a vegyesházi királyok korában.
(hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével Magyarország és az Oszmán Birodalom katonai konfliktusait a nikápolyi csatától a nándorfehérvári diadalig!

Festmény a nikápolyi csatáról

„A nemesség honvédelmi kötelezettségét a temesvári végzés oly értelemben bővítette ki, hogy háborús idő alatt, ha az ország határát ellenséges invasio fenyegeti s a határt az ott hivataloskodó zászlós úr nem képes megvédeni: [...] fejenként, személyesen tartoznak fegyvert fogni s a királylyal vagy a nádorral a fenyegetett részekre vonulni. A jobbágyos nemesek azon kívül kötelesek minden húsz jobbágy után egy íjjal fegyverzett katonát kiállítani.” (*Temesvár szabad királyi város kis monographiaja, 1900*)

Szekérvár a XV. századból

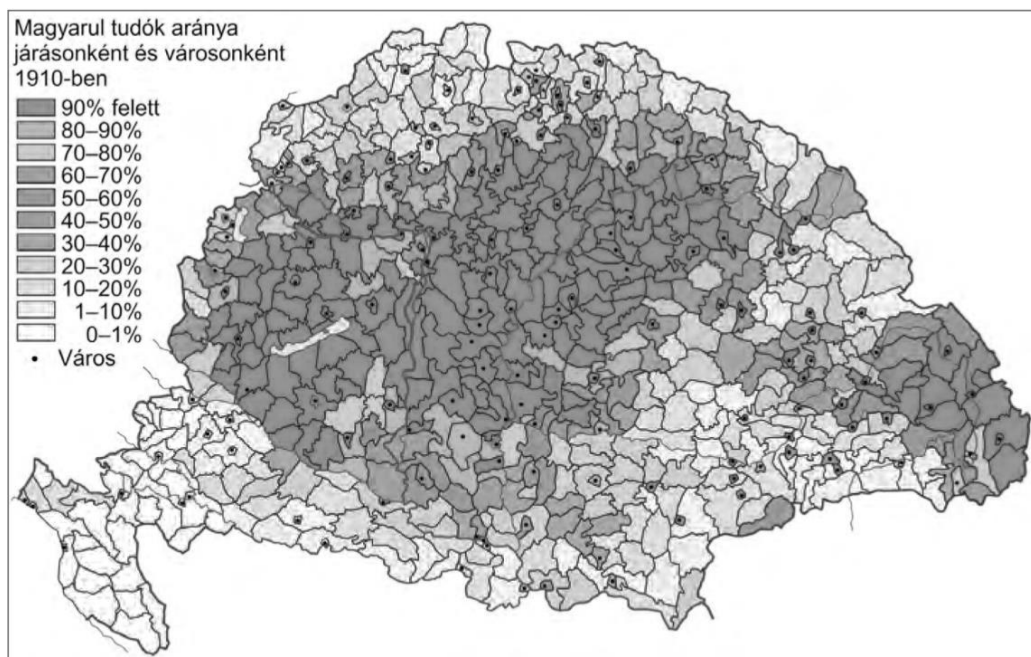

A hosszú hadjárat menete

16. A feladat a dualizmus kori nemzetiségi politikával kapcsolatos. (hosszú)

Mutassa be a források és saját ismeretei alapján a dualizmus kori nemzetiségi politikát és a zsidó emancipációt!

„Mint hogy Magyarország összes honpolgárai az alkotmány alapelvei szerint is politikai tekintetben egy nemzetet képeznek, az oszthatatlan, egységes magyar nemzetet, melynek a hon minden polgára, bármely nemzetiséghez tartozzék is, egyenjogú tagja; mint hogy továbbá ezen egyenjogúság egyedül az országban divatozó többféle nyelvek hivatalos használatára nézve, és csak annyiban eshetik külön szabályok alá, amennyiben ezt az ország egysége, a kormányzat és közigazgatás gyakorlati jelentősége és az igazság pontos kiszolgáltatása szükségessé teszik; a honpolgárok teljes egyenjogúsága minden egyéb viszonyokat illetően épségben maradván, a különféle nyelvek hivatalos használatára nézve a következő szabályok fognak zsinórmértékül szolgálni...” (A nemzetiségi törvény, 1868. évi XLIV. tc.)

A magyarul tudók aránya 1910-ben

„19. §. A nem magyar tanítási nyelvű elemi iskolákban, akár részesülnek állami segélyben, akár nem, a magyar nyelv a mindennapi tanfolyam valamennyi osztályában a vallás- és közoktatásügyi miniszter által a hitfelekezeti iskolafenntartó meghallgatásával megállapított tanítási terv szerint és kijelölt óraszámokban oly mértékben tanítandó, hogy a nem magyar anyanyelvű gyermek a negyedik évfolyam bevégeztével gondolatait magyarul élőszóval és írásban érthetően ki tudja fejezni." (*Az Apponyi Albert kultuszminiszter által beterjesztett 1907. évi XXVII. törvény [Lex Apponyi]*)

„1. §. Az izraelita vallás törvényesen bevett vallásnak nyilváníttatik. [...] 3. §. Lelkész (rabbi) és hitközségi előljáró az izraelita felekezetnek csak oly tagja lehet, aki magyar állampolgár, és aki képesítését Magyarországon nyerte." (*1895. évi XLII. tc.*)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok		Elérhető	Elért
		Pont	
Feladatmegértés		2	
Tájékozódás térben és időben	T1	2	
	T2	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1	2	
	K2	2	
	K3	2	
Ismeretszerzés, a források használata	F1	3	
	F2	3	
	F3	3	
	F4	3	
Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek	E1	3	
	E2	3	
	E3	3	
	E4	3	
Összpontszám		36	
		Osztószám: 2	
Vizsgapont		18	

17. A feladat Magyarország és a Habsburg Birodalom közjogi viszonyával kapcsolatos.

(komplex – korszakokon átívelő)

Mutassa be a források és saját ismeretei segítségével a Magyar királyság és a Habsburg birodalom közötti közjogi kapcsolatot 1687-1918 között! Válaszában térjen ki az alábbi szempontokra:

- az 1687-es pozsonyi országgyűlés
- a Rákóczi-szabadságharc idején bekövetkezett közjogi változások
- Mária Terézia trónra lépése
- II. József uralkodása alatti, közjogi viszonyt érintő problémák
- az áprilisi törvények rendelkezései a közjogi viszonyról
- az 1848-49-es szabadságharc alatt történt közjogi változások
- a neoabszolutizmus időszaka
- az 1867-es kiegyezés
- az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlása

Ne eseménytörténetet írjon! Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

„I. tc. [...], e Magyarországnak s kapcsolt részeinek összes karai és rendei kinyilatkoztatják, hogy mostantól jövőre s örök időkre senkit mást, mint fenn címzett Ő császári és királyi felségének saját ágyékából származott fiörökösei közül az első szülöttet [...] fogják törvényes királyuknak s uruknak ismerni és azt mindenkor és annyiszor, valahányszor ily felavatás újból bekövetkezik, [...] Magyarországon belül, meg fogják koronázni. [...]

IV. tc. Mindamellet a karok és rendek e pontban is [...] beleegyeztek, hogy az ellentmondás s ellenállás szabadságáról beiktatott [...] záradékot, második Endre király [...] decretuma előbb idézett 31-ik cikkelyének tartalmából s értelméből, következőleg az előbb leírt módon letett koronázási esküből is, e jelen törvényes rendelettel kizárják s eltávolítsák.” (Az 1687. évi országgyűlés cikkelyeiből)

„II. tc. 5. §. Ő legszentségesebb császári és királyi felsége férfiágának magvaszakadtával az öröklési jogon való utódlást e Magyarországon és koronájában, [...] felséges Osztrák Házának nőágára is és pedig első helyen a fent tisztelt most uralkodó legszentségesebb császári és királyi felségnek, [...]

7. §. S ezeknek is magvaszakadtán, [...], mindkét nemű ausztriai főherceg utódaira, a most uralkodó legszentségesebb császári és királyi felség részéről a Németországban s azon kívül fekvő és Magyarországgal meg ehhez kapcsolt részekkel, országokkal és tartományokkal, az előre bocsátott jog és rend szerint, feloszthatatlanul s elválaszthatatlanul, kölcsönösen és együttesen örökösödésileg birtoklandó más országaiban s tartományaiban is megállapított elsőszülöttségi rendhez képest uralkodás és kormányzás végett átruházzák. [...]” (Részlet az 1723. évi II. törvénycikkéből)

„Másodsor. A Habsburg-Lotharingiai-ház a magyar nemzet elleni árulása, hitszegése és fegyverfogása által, [...] az ország önálló státuséletének eltörlését fegyveres erőszakkal megkísérteni, s az evégett idegen hatalom fegyveres erejét is a nemzet legyilkolására használni nem iszonyodott, saját kezeivel szaggatván szét úgy a *pragmatica sanctio*t, mint általában azon kapcsolatot, mely kétoldalú kötések alapján közötté s Magyarország között fennállott, ezen hitszegő Habsburgi s utóbb Habsburg-Lotharingiai-ház Magyarország, s vele egyesült Erdély és hozzá tartozó minden részek és tartományok feletti uralkodásból ezennel a nemzet nevében örökre kizáratik [...].

Aminthogy ezennel trónvesztettnek, kirekesztettnek és száműzöttnek a nemzet nevében nyilvánítatik. [...]” (Függetlenségi Nyilatkozat, 1849 Debrecen)

„[...] Mi, első Ferencz József, Isten kegyelméből Ausztria Császára [...] A minisztertanács és a birodalmi tanács véleménye alapján úgy döntöttünk, hogy az említett 1849. március 4-i pátensben [olműtzi alkotmány] az adott koronatarományok számára kihirdetett alapjogokat ezzel hatályon kívül helyezzük és törvényes érvényességüket megszüntetjük.

Amennyiben ezeknek az alapjogoknak egyes pontjait illetően külön rendelkezések nem születtek, fenntartjuk magunknak a jogot, hogy azokat saját rendeletekkel szabályozzuk. [...]”
(*Részlet Ferenc József 1851-es szilveszteri pátenséből*)

„Trónra lépésem óta mindig arra törekedtem, hogy népeimet minél előbb a háború borzalmaitól megszabadítsam; a mely háború keletkezésében semmi részem nem volt.

Nem akarom, hogy személyem akadályul szolgáljon a magyar nemzet szabad fejlődésének, mely iránt változatlan szeretettől vagyok áthatva.

Ennélfogva minden részvételtől az államügyek vitelében lemondok és már eleve elismerem azt a döntést, melylyel Magyarország jövőendő államformáját megállapítja.” (*IV. Károly eckartsaui nyilatkozata*)

18. A feladat a XX. századi magyarországi kommunista hatalomátvételekkel kapcsolatos.
(komplex - összehasonlító)

Hasonlítsa össze a források és ismeretei segítségével Magyarország helyzetét a Tanácsköztársaság, illetve a Rákosi-korszak idején az alábbi szempontok alapján:

- a rendszer megalakulásának külső támogatottsága,
- a hatalom megragadása,
- a rendszer felépítése,
- az erőszakszervezetek szerepe,
- a gazdasági változások,
- és a rendszer bukása!

Korabeli kép a kék cédulás választás napjáról

„[...] ilyen volt a [...] XXXVIII. sz. rendelete, amely kimondta, hogy „Magyarország földje a dolgozók társadalmáé, s aki nem dolgozik, annak tulajdonában föld nem maradhat”. A rendelet értelmében tilos volt a földosztás, az elkobzott földeket magántulajdonba, egyéni tulajdonba adni nem lehetett. Az állami tulajdonú földeket [...] az ún. mezőgazdasági proletárságnak kellett átadni.” (*Ember Alex egyetemi adjunktus értekezése a földről*)

„[...] a forradalom központi szerveként, híven alapítói akaratahoz, tevékenységének első három hónapjában, száznál jóval több rendeletet kibocsátván az életviszonyok széles körét rendezte, intézkedései a régi struktúrák lebontására, a polgári állam felszámolására, és az ún. szocialista törvényesség megvalósítására irányultak.” (*Tankönyvi szöveg*)

„Helyben nem is lehetett megszabadulni a stigmától – részben ez is magyarázza a falvakból már az '50-es évek elején megkezdődő tömeges elvándorlást. A cél az volt, hogy az emberek lemondjanak földjeikről, termelőeszközeikről és állataikról a „köz javára”, az így létrehozott [...] keresztül pedig minden föld, mezőgazdasági tevékenység száz százalékosan az állam felügyelete alá kerüljön.” (*Bihari Dániel újságíró írása az 1950-es évekről*)

„2. § (1) A Magyar Népköztársaság a munkások és dolgozó parasztok állama. (2) A Magyar Népköztársaságban minden hatalom a dolgozó népé. A város és falu dolgozói választott és a népek felelős küldöttek útján gyakorolják hatalmukat.” (*Az 1949-es hivatalos irat szövegéből*)

A választott komplex feladat sorszáma:

A feladat kidolgozása:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Korszakokon átívelő komplex feladat			
Szempontok		Elérhető	Elért
		Pont	
Feladatmegértés		2	
Tájékozódás térben és időben	T1	2	
	T2	2	
	T3	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1	2	
	K2	2	
	K3	2	
Ismeretszerzés, a források használata	F1	3	
	F2	3	
	F3	3	
	F4	3	
	F5	3	

Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek	E1	3	
	E2	3	
	E3	3	
	E4	3	
	E5	3	
Összpontszám		44	
		Osztószám 2	
Vizsgapont		22	

Összehasonlító komplex feladat			
Szempontok		Elérhető	Elért
		Pont	
Feladatmegértés		2	
Tájékozódás térben és időben	T1	2	
	T2	2	
	T3	2	
	T4	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1	2	
	K2	2	
	K3	2	
Ismeretszerzés, a források használata	F1	4	
	F2	4	
	F3	4	
Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek	E1	4	
	E2	4	
	E3	4	
	E4	4	
Összpontszám		44	
		Osztószám 2	
Vizsgapont		22	

		maximális pontszám	elért pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok	1. Ókori vallások	4	
	2. Középkori uradalom	4	
	3. Anjou-kori gazdaságpolitika	4	
	4. Felvilágosodás eszmerendszere	4	
	5. Három részre szakadt Magyarország gazdasága	3	
	6. XIX. századi gyarmatosítás	4	
	7. Dualizmus kori politika	7	
	8. Második világháborút lezáró békekonferenciák	4	
	9. Magyarország gazdasága a két világháború között	5	
	10. Kommunista Kína	4	
	11. Kádár-korszak társadalma	4	
	12. Mai modern Magyarország intézményrendszere	3	
	Összesen	50	
I. Elért pontszám egész számra kerekítve			
II. Szöveges, kifejtendő feladatok	13. Földrajzi felfedezések gazdasági hatásai	10	
	14. Koreai háború	10	
	15. Törökellenes küzdelmek	18	
	16. Dualizmus kori nemzetiségi politika	18	
	17. Magyar-Habsburg közjogi viszony	22	
	18. XX. századi magyarországi kommunista hatalomátvételek	22	
	Összesen	50	
I. Elért pontszám egész számra kerekítve			
I.+II. Az írásbeli vizsgarész pontszáma		100	

 Javító tanár

Dátum: